

داستانی از یک تلاش مشترک: پروژه حفاظت از تالاب‌های ایران

۱۵ بهمن ۱۴۰۳

تالاب‌ها نمایانگر یک اکوسیستم حیاتی هستند و به عنوان کلیه‌های زمین شناخته می‌شوند. این اکوسیستم‌ها، در میان تمام منافعی که دارند، به صورت طبیعی آب را تصفیه می‌کنند، از وقوع سیل جلوگیری می‌کنند، سفره‌های زیرزمینی را تغذیه می‌کنند و به حفظ جریان آب سطحی در دوره‌های خشک کمک می‌کنند.

جغرافیای ایران منحصر به فرد و مملو از مناظر متنوع است. این کشور دارای تالاب‌های گوناگونی است که ۲۶ مورد از آن‌ها در کنوانسیون بین‌المللی رامسر به ثبت رسیده‌اند.

پروژه حفاظت از تالاب‌های ایران که در سال ۲۰۰۵ فعالیت خود را آغاز کرد، از طریق معرفی رویکرد اکوسیستمی، نقش مهمی را در احیای تالاب‌های هدف در ایران ایفا کرده است. از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۴، این پروژه تحت حمایت مالی تسهیلات جهانی محیط زیست بوده و برنامه توسعه سازمان ملل متحد و سازمان حفاظت محیط زیست تمرکز خود را بر شیوه‌های کشاورزی پایدار و حفاظت از تنوع زیستی از طریق تقویت مشارکت جوامع محلی در مدیریت مؤثر تالاب‌ها قرار داده‌اند. این همکاری موفق و طولانی مدت به لطف حمایت مستمر مردم و دولت ژاپن در طول

یک دهه گذشته (از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۴) میسر شده است. در ادامه این حمایت، در دسامبر سال ۲۰۲۴، برنامه توسعه سازمان ملل متحد از حمایت مالی جدیدی از سوی ژاپن استقبال کرد تا مدیریت تالاب ها و تاب آوری در برابر تغییرات اقلیمی در ایران را بیش از پیش تقویت کند.

دریاچه ارومیه، که زیستگاهی حیاتی برای گونه‌های متعدد گیاهی و جانوری محسوب می شود، به عنوان سایت پایلوت اولیه برای پروژه حفاظت از تالاب‌های ایران انتخاب شد و به تدریج به تالاب‌های بختگان و شادگان و اخیرا به تالاب انزلی گسترش یافت. هدف این پروژه، کاهش فشار بر منابع آبی در معرض تنش از طریق اجرای کشاورزی هوشمند به تغییرات اقلیمی و روش‌های کارآمد در مصرف آب از یک سو و تنوع‌بخشی به درآمدها و معیشت‌های پایدار به منظور افزایش تاب آوری جوامع در برابر تاثیرات تغییرات اقلیمی از سوی دیگر بود.

در طول دهه گذشته، از طریق پروژه حفاظت از تالاب‌های ایران، برنامه توسعه سازمان ملل متحد از ۱۴,۷۳۲ کشاورز در ۲۶۹ روستا حمایت کرده است. این حمایت منجر به کاهش متوسط ۳۰ درصدی در مصرف آب آبیاری در مناطق پایلوت حوضه دریاچه ارومیه و کاهش ۲۷.۷ درصدی در تالاب‌های بختگان و شادگان شده است. در این مناطق، پروژه همچنین تولید محصولات کشاورزی را به میزان ۲۲.۵ درصد افزایش داده و در عین حال مصرف مواد شیمیایی مانند کودها و سموم دفع آفات را به میزان ۲۵ درصد یا بیشتر کاهش داده است. این تلاش‌ها به طور چشمگیری موجب افزایش عملکرد و بهبود کیفیت محصولات کشاورزی در حوضه دریاچه ارومیه و همچنین در تالاب‌های بختگان و شادگان شده است.

همچنین، به منظور افزایش دسترسی تولیدکنندگان محلی به بازارهای دیجیتال، ۱۱ مرکز دیجیتال در استان‌های آذربایجان شرقی و غربی به عنوان نقاط اتصال ایجاد شده‌اند که در آنجا تولیدکنندگان محلی می‌توانند محصولات خود را بسته‌بندی، بازاریابی و در پلتفرم‌های دیجیتال به ثبت رسانند. این اقدام، راهنمایی عملی برای نشان دادن چگونگی استفاده از راه‌حل‌های دیجیتال متناسب با هدف است که می‌تواند از طریق یک رویکرد کلان اجتماعی، رفاه اجتماعی و توسعه را افزایش دهد. تجربه نشان داده است که ارائه روش‌های جایگزین برای معیشت‌هایی که به تالاب‌ها وابسته‌اند می‌تواند در نهایت فشار را بر این تالاب‌ها کاهش داده و به حفظ این اکوسیستم‌های گرانبها و تنوع زیستی تحت حمایت آن‌ها، کمک کند.

برنامه توسعه سازمان ملل متحد در تلاش خواهد بود تا با حفظ دستاوردهای توسعه بدست آمده از مدیریت تالاب های هدف در ایران از این اکوسیستم های مهم جهانی و تنوع زیستی آنها حفظ و نگهداری کند.

برنامه توسعه سازمان ملل متحد به عنوان نهاد اصلی در توسعه انسانی پایدار، متعهد به انتقال دانش جمع آوری شده و بهترین شیوه ها برای گسترش نتایج در مناطق پایلوت است.